

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

مدیریت اسناد در مراکز اسناد

پدید آورندگان:

اتحادیه بین‌المللی مدیریت اسناد

و

انجمن بین‌المللی آرشیو

ترجمه: موسی‌رضا دهقانی

استانداردها
و رهنمودها

فهرست نویسی پیش از انتشار کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

مدیریت اسناد و مراکز اسناد ایران: آیداد آرنگدان اتحادیه بین المللی مدیریت اسناد	عنوان و نام پدیدار
و انجمن بین المللی آرشیو ترجمه موسی رضا دهقانی	مشخصات نشر
تهران: سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۹۲.	مشخصات ظاهری
۸۸ ص.	شابک
۹۷۸-۹۶۴-۲۴۶-۲۵۸-۵	وضعیت فهرست نویسی
فیا	پارالل
Managing records in records centres	پارالل
عنوان اصلی	
کتاب حاضر ترجمه بخشهایی از کتاب	
Managing records in records centres	
آرشیو - مدیریت	موضوع
اسناد - مدیریت	موضوع
اسناد ملی - مرکز اسناد	موضوع
دهقانی، موسی رضا ۱۳۳۹ - متروم	شابک افزوده
سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران: معاونت اسناد ملی	شابک افزوده
اتحادیه بین المللی مدیریت اسناد	سازمان اثر
International Records Management Trust	شابک اثر
تورانی بین المللی آرشیو	شابک اثر
International Council on Archives	شابک اثر
CD ۹۵۰/۴ ۱۳۹۲	شابک اثر
-۹۵/۷۷۲	شابک اثر
۳۳۵۷۱۳	شابک اثر

مدیریت اسناد و مراکز اسناد

ترجمه: موسی رضا دهقانی

ناشر: سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

شمارگان: ۳۰۰ نسخه / چاپ اول ۱۳۹۲

چاپ و صحافی: سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

زاترغنی: نصرت اله امیرآبادی

طرح جلد و صفحه آرائی: شهره خوری

بها: ۵۰۰۰ تومان

نشانی: تهران، بزرگراه شهید حقانی (غرب به شرق)

بعد از ایستگاه مترو، بلوار کتابخانه ملی

تلفن فروشگاه: ۸۱۶۲۳۳۰۱ - ۸۱۶۲۳۳۱۵ - ۸۸۹۴۱۹۴۶

دورنگار: ۸۸۹۴۷۴۹۶

وبسایت: www.nla.ir

پست الکترونیک انتشارات: Publication@nla.ir

فهرست مطالب

۷	سخن نخست
۹	مقدمه مترجم
۱۱	چکیده
	فصل اول
۱۵	مفهوم مرکز اسناد
۱۸	وظایف مرکز اسناد
۱۸	مشخصات مرکز اسناد
۲۳	خلاصه فصل اول
	فصل دوم
۲۷	طراحی و ایجاد مرکز اسناد
۳۱	نیازهای منابع انسانی
۳۲	وظایف کارکنان مرکز اسناد
۳۷	جمع‌آوری اطلاعات درباره سامانه‌های اسناد
۳۸	تصمیم‌گیری در مورد مکان فیزیکی مرکز اسناد
۳۹	اجرای طرح آزمایشی
۴۰	نگهداری اسناد با قالب‌ها و شکل‌های خاص
۴۳	تعیین یک طرح برای آموزش گذاری خدمات
۴۵	خلاصه فصل دوم
	فصل سوم
۴۹	مدیریت مرکز اسناد
۵۰	جدول زمانی تعیین تکلیف

۵۰	امحای اوراق در دستگاهها
۵۳	انتقال اسناد به مرکز
۵۹	تعیین نوع دسته بندی
۶۰	دفتر ثبت ورود اسناد به مرکز
۶۱	دفتر ثبت محل نگهداری اسناد در مرکز
۶۱	آماده کردن کارتنها
۶۵	نمودار فرایند تحویل اسناد در مرکز
۶۶	بازیابی و استفاده از اسناد در مرکز
۶۸	شیوه نامه بازیابی
۷۱	نمودار فرایند بازیابی
۷۲	بررسی اسناد در مرکز
۷۲	دسترسی به اسناد شخصی و افراد خاص
۷۳	تاریخ اقدام و شیوههای بارشمنی
۷۷	کاربرگه تعیین تکلیف نهایی اسناد
۷۷	برنامههای زمانی تعیین تکلیف اسناد در مرکز
۷۹	انتقال اسناد به موسسه آرشیوی
۸۰	کاربرگه ورود اسناد به آرشیو
۸۰	تهیه و ارائه گزارش عملکرد
۸۲	خلاصه فصل سوم
	پیوست
۸۵	ضرورت و مزایای ایجاد مرکز اسناد یا بایگانی ملی
۸۶	مزایای ایجاد بایگانی ملی
۸۷	منابع

سخن نخست

با مطالعه و بررسی سوابق مربوط به تأسیس سازمان اسناد ملی ایران مشاهده می‌شود که با افزایش روز افزون اسناد راکد در دستگاه‌ها دولت وقت مجبور شد که طی سالهای ۱۳۳۴ تا ۱۳۳۵ قدمهایی را برای ایجاد بایگانی کل کشور یا مرکز بایگانی راکد بردارد. در طرح اولیه بنا بود تمامی دستگاه‌ها در مرکز بایگانی راکد برای خود غرفه‌ای داشته باشند و اسناد راکد را به آنجا منتقل نمایند. همچنین نمایندگان آنها در این مرکز به طور دائم مستقر شوند تا ضمن نظارت بر نگهداری اسناد راکد، در امر تعیین تکلیف اسناد خود نیز مشارکت داشته باشند. به همین حال با تأسیس سازمان اسناد ملی ایران، وظیفه حفظ و نگهداری و ساماندهی اسناد راکد دستگاه‌ها به صورت متمرکز موقوف ماند اکنون پس از ۴۳ سال از تأسیس سازمان اسناد هنوز ایجاد مرکز بایگانی ملی در کشور احساس می‌شود چرا که کلیه اسناد دستگاه‌ها را پس از راکد شدن نمی‌توان به طور مستقیم به آرشیو ملی منتقل نمود زیرا بخش عمده‌ای از اسناد با گذشت زمان نیاز به بررسی‌های کارشناسی و ارزشیابی مجدد دارند، چه بسا استادی که پس از تعیین تکلیف به سازمان منتقل شده‌اند، اما با توجه به شرایط زمانی، موضوع و محتوای آنها، نیمه جاری تلقی و برای مدت بیشتری در بخش پیش آرشیو نگهداری شوند یا اینکه در نتیجه ارزشیابی مجدد، بخشی از آنها در چرخه امحاء قرار گیرند. کتاب حاضر را که جناب آقای موسی رضا دهقانی ترجمه نموده، امید است که در ایجاد بایگانی ملی و انجام فعالیتهای پیش آرشیوی متمرکز ضرر واقع گردد.

اسحق صلاحي

رئیس سازمان اسناد و کتابخانه ملی

جمهوری اسلامی ایران

ایجاد پایگانی کل کشور بایگانی ملی، و به زبان آرشیودارها « مرکز اسناد »، از ضروریات آرشیو ملی هر کشور است، که به عنوان یازوی آرشیو و نیز حلقه رابط بین دستگاه‌ها و آرشیو ملی عمل می‌کند. در کشور ما هم وجود مرکز اسناد در کنار آرشیو ملی ایران، در تهران و نیز در تمامی آرشیوهای منطقه‌ای و استانی ضروری است. در حقیقت آرشیو ملی بدون مرکز اسناد یا بایگانی ملی، ابر است، چرا که در اجرای مقررات آرشیو ملی و به دلیل عدم نیاز دستگاه‌ها، حجم انبوهی از اسناد نیمه جاری و راکد، به آرشیو ملی منتقل می‌شود که شرایط تعیین تکلیف آن‌ها با گذشت زمان فراهم می‌گردد و گاهی آیندگان باید راجع به برخی از آن‌ها قضاوت کنند، به عبارتی این گونه سوابق در حالت پرخ به سر می‌برد. از جاذبه بخش عمده دیگری از این اسناد که به آرشیو ملی ایران منتقل می‌شود، از نظر چرخه حیات آن‌ها نیمه جاری محسوب و باید به نوعی به دستگاه‌های صاحب سند خدمت‌رسانی شود و نیز مدتی زمانی سیری گردد تا کاملاً راکد شوند و امکان تعیین تکلیف نهایی و انجام بررسی‌های آرشیوی بر روی آن‌ها فراهم شود. پس مسئولان آرشیو ملی ایران - هم‌چون دیگر کشورها - باید معنی را برای انجام این امور تدارک ببینند. کتاب « managing records in records centres » که یکی از چند سال هفته، موفق به ترجمه آن شده ام، مطالب آن درخصوص آموزش روندهای کاری در مرکز اسناد است و سعی شده مطالب عملی و کاربردی آن ترجمه شود و از ترجمه مطالب تکراری و تمرینی خودداری شده است. بنا براین، توضیحات اضافی در هر مبحث و نیز تکالیف پایان هر فصل ترجمه نشده است. از آنجا که ایجاد مرکز اسناد یا بایگانی ملی در کشور ما با همت مسئولان آرشیو ملی در دست اقدام می‌باشد، امیدوارم که مطالب این کتاب برای انجام برخی از اقدامات اسنادی و آرشیوی، راه گشا باشد.